

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

diplomová práce: **Monika Švajková: Pohádka jako prostor pro výtvarnou reinterpretaci**

2. ročník Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ, SŠ a ZUŠ – výtvarná výchova

vedoucí práce: **doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.**

V úvodu autorka ozřejmuje klíčový pojem práce (pohádka). Definice pohádky však občas sklouzává k relativizaci a bezobsažnosti (*Pod pojmem pohádka si lze představit mnoho věcí. Každý z nás ale zhruba ví, co si pod pojmem pohádka má představit...*). Teorie vzniku pohádek splývá s historickým vývojem.

Následuje představení pohádky ve výtvarném umění. Diplomantka dohledává pohádkové téma i atmosféru v dílech vybraných výtvarných umělců. Pokud nechceme vidět pohádku v umění pouze jen skrze ilustrace, pak je otázkou představivosti a senzuality vnímat v umění nejrůznější pohádkové aspekty. Tyto vlastnosti autorce nechybí, a tak se můžeme nechávat unášet její imaginací. „Pohádkovost“ je kvalita, která se dotýká v očích autorky, mimo jiné, například barev či formálních souvislostí, včetně těch kompozičních (les – Sopko). Zvolení autoři zajímavě a svébytně participují na pohádkovém niveau. Tak například Preislerův vztah k pohádce se pohybuje v intencích symbolismu, když pracuje s atributy pohádky – princezna a drak. Významové napětí umocňuje napětí barevné. Léna Brauner a její snové, pohádkové krajiny zase atakují „čtenáře“ záměrnou dětskou naivitou. Anebo pohádkovou bezelstností?

Komparaci Pirilly/Jetelová/Mým vnímám do značné míry jako subjektivní. A poněkud nedůslednou. Společné rysy jsou nicméně citlivě naznačeny a lze je v textu vysledovat či spíše vyvodit. Klíčovým slovem pro pochopení vztahu by bylo patrně *hranice* či *rozhraní*. Srovnání, kdyby bylo důsledné, je zajímavé, nicméně vztah k pohádce (až na výklad Šípkové Růženky v případě Pirilly) se v této kapitole vytrácí.

Reflexe pohádky na divadle s výrazným podílem výtvarného zpracování (bratři Formanové, Petr Nikl), je zcela na místě. Pojem „*expediční opera*“ je však zavádějící a schází mu vysvětlení. V případě kapitoly *Animovaná pohádka* jde povětšinou (až na *Píseň moře*) o představení děje, což samo o sobě nevyovídá o smyslu autorčina výběru (spojení skrze „*libivou až kouzelnou atmosféru*“ - str. 28 - je nicneříkající, protože pohádkám v jistém smyslu vlastní). Kapitola *Pohádka a design* je naopak velmi inspirativní!

Autorka dále představuje úlohu pohádky ve výchově. Žel velmi stručně. Možná by bylo dobré představit pohádku jako významný prvek socializace, poukazující mimo jiné k funkcím pohádky. Zde by se nabízel odkaz k práci *Děti a svět pohádek* (1990) Michala Černouška či k Čapkově *Teorii pohádky* (vydáno 1941). Petrbokův citát je v kontextu kapitoly nesmyslný, neboť autor patřil právě k popíratelům výchovného aspektu pohádek. Čapkův důraz na národní aspekt v jeho *Teorii pohádky* by dobře ladil s další autorčinou kapitolou – *Geografie pohádek*.

Praktická část posouvá téma pohádky k subtématu lesa. Ten je pro autorku personifikací tajemna a klíčovou komponentou pohádkových příběhů. Diplomantka dovede velmi empaticky vnímat krajinu. Výstupy jsou formálně různorodé. Opět, zde však mile, subjektivní. Skládačce (kostky) by slušela zmiňovaná „nadživotní“ velikost (1 m), alespoň např. ve fotomaketě. Narativita některých maleb činí skládačku pocitově těžkopádnou. Tajuplnost se zde zcela vytrácí... Nejčistěji tak působí

namnožené, barevně redukované akvarely. Znakovost a rytmus zde podporují magický charakter tématu: „za devatero lesy“, „v temných hvozdech“, „v hlubokém lese“...

Didaktická část je rozsáhlá (40 stran) a představuje několik výtvarných úloh reflektujících řešené téma nejen v různých úrovních, ale také na několika institucích – ZUŠ Bajkalská, Korundi House of Culture v Rovaniemi /University of Lapland ve Finsku a Gymnázium Jana Nerudy v Praze. Úlohy pro každou instituci, respektive její rezidenty mají trochu jinou povahu. Pojí je téma pohádky, ale také potřeba empatie a emoční participace. Úlohy jsou přehledně strukturovány. Čtenáři neznalému realizace ale může scházet představení motivace. K plastické představě vlastní realizace přispívá dobrá reflektivní bilance.

Předložená práce odpovídá zadání a je zřejmé, že téma diplomantku zaujalo. Práce je v jistém smyslu příliš subjektivní. Je autorčiným pohledem na pohádku. Zkoumaná témata jsou tu a tam jen naznačena a souvislosti jsou selektivní.

Práci doporučuji k obhájení

V Praze dne 2. 2. 2017

doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.